

ILLIBERÁLIS ÁLLAM EURÓPA SZÍVÉBEN

- TISZTESSÉGTELEN VÁLASZTÁSOK
- FOGLYUL EJTETT MÉDIA
- ÁLLAMI GYŰLÖLETKAMPÁNYOK
- AZ ELTÉRŐ VÉLEMÉNYEK ÉS KÉPVISELŐIK KIREKESZTÉSE
- AZ ÁLLAMI ERŐSZAKMONOPÓLIUM PRIVATIZÁLÁSA
- A KÖZÖS EURÓPAI NORMÁK SEMMIBE VÉTELE
- RENDSZERSZERŰ KORRUPCIÓ

Magyarországon 2010 és 2014 között kiépült az illiberális állam, 2014-től pedig - ahogyan azt a magyar miniszterelnök meghirdette - a megszilárdult illiberális demokrácia üzemszerű működésének tanúi lehetünk. A magyar állam az Európai Unió része, miközben deklarált alapértékeivel összeegyeztethetetlen módon cselekszik. Bár vannak rendszeres választások, azok nem szabadok és tisztességesek. Bár léteznek az alkotmányos intézmények, azok nem az alkotmányos intézményekre jellemző módon működnek: nem fékezik és ellensúlyozzák a kormányzati hatalmat, hanem inkább részt vesznek a működtetésében.

TISZTESSÉGTELEN VÁLASZTÁSOK

Ha a parlamenti választás nem szabad és tisztességes, ha a versengő pártok és jelöltjeik számára nem méltányos és nem biztosít egyenlő esélyeket, a politikai rendszer valójában nem tekinthető demokratikusnak.

Magyarországon rendszeresen tartanak választásokat, ám az nem szabad és tisztességes politikai verseny, csak a hatalom ratifikációját szolgálja.

2010 után a kormánytöbbség egymaga, az ellenzékkel való bármiféle érdemi konzultáció nélkül alakította ki a választási rendszer, a választási eljárás, a kampány és a finanszírozás új szabályozását.

A kampányban a kereskedelmi médiaszolgáltatók csak ingyenesen sugározhatnak politikai hirdetést, de nem kötelesek rá. 2014-ben egyetlen országos lefedettségű kereskedelmi médiaszolgáltató sem döntött úgy, hogy ingyenes hirdetési lehetőséget biztosít, így azok a választópolgárok által ténylegesen nézett, hallgatott kereskedelmi csatornákon nem voltak láthatók, hallhatók.

Forrás: Nemzeti Választási Iroda

A választójogi szabályok különbséget tesznek a magyarországi lakóhellyel rendelkező, de külföldön tartózkodó, és a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező, külföldön élő választópolgárok között. Az utóbbiak jogosultak levélben szavazni, míg az előbbiek csak személyesen, Magyarország nagykövetségein vagy konzulátusain szavazhatnak, ami

Fotó: parlament.hu

részükről a levélsvavazat leadásánál jóval nagyobb idő- és anyagi ráfordítást igényel. A nagyobb teher a többnyire a hazai munkaerőpiaccal elégedetlen, külföldre kényszerülő, fiatalabb, képzetesebb és mozgékonyabb szavazókra hárul, míg akik levélben is szavazhatnak, azok a hazai viszonyokban jellemzően kevésbé tájékozott, az országhatárokon kívül született választók. Az előnyt élvező levélben szavazók meglepően nagy arányban a kormánypártok támogatói: 2014-ben az országgyűlési választásokon

az érvényes levélsvavazatok 95,5%-át a Fidesz-KDNP kapta. A 2018-as választáskor alevélben szavazó választópolgárok névjegyzékén több éve elhunyt választópolgárok is szerepelnek majd a jelenlegi eljárási szabályok következtében.

FOGLYUL EJTETT MÉDIA

A szabad és független, változatos tulajdonosi háttérű média létezése és működése a demokrácia előfeltétele. A médiaszabadság nem létezhet politikailag független, gazdaságilag autonóm és átlátható háttérű szereplők nélkül.

Az elmúlt években minden eddignél nagyobb tulajdonosi koncentráció alakult ki a magyar médiában, a külföldi szakmai befektetők kivonulásával egyre több médiavállalat került kormányközeli szereplők tulajdonába. A médiapiac újraosztásával a Fidesz úgy alakította át a médiarendszert, hogy a tőle teljes mértékben függő és az egymással összehangoltan együttműködő szereplők a politikai üzeneteket, a propagandát minden korábbinál hatékonyabban terjesszék. Egyúttal minden korábbinál kevesebb mozgástere maradt a független, kritikus médianak.

A kormány médiahátországa meggyengült, miután 2015-ben a miniszterelnök összeveszett régi barátjával és a gazdasági ügyek irányítójával, Simicska Lajossal. A kommunikációs tér uralásához szükségessé vált a nagy elérésű médiumok megszerzése, amit a kormánypárt elsősorban már jól bejártott, külföldi tulajdonban lévő médiumok felvásárlásával ért el.

Fotó: Rényi Pál Dániel

A legnagyobb médiaportfólióval ma már Mészáros Lőrinc, a miniszterelnök barátja rendelkezik: övé a Mediaworks lapkiadó 13 megyei napilappal, országos napilapokkal és magazinokkal. Emellett a tulajdonában van egy hírtelevízió (Echo Tv), egy hírrádió (Karc FM), és már a vidéki rádiós piacon is terjeszkedésbe kezdett. Hozzá hasonlóan jelentős szereplő Andy Vajna kormánybiztos, aki megszerezte az egyik országos kereskedelmi televíziót (TV2) a cégcsoportba tartozó 10 kisebb csatornával együtt. Emellett a médiahatóság döntései segítik egy országos rádiós hálózat kiépítésében (Rádió1), és megszerzett két regionális napilapot, valamint egy bulvárlapot is.

Emellett más kormányközeli szereplők is beléptek a médiapiacra. Habony Árpád, a miniszterelnök tanácsadója ingyenes napilapja a budapesti tömegközlekedési csomópontokra vonatkozó terjesztési lehetőség megszerzésével kiszorította a korábbi médiaoligarcha Simicska Lajos lapját a piacról, és emellett hírportált is működtet. A korábban a Deutsche Telekom magyar leányvállalata által üzemeltetett piacvezető hírportál (origo.hu) ma már a jegybank-elnök fiának, Matolcsy Ádámnak a tulajdonában áll. Az egykor nagy presztízsű gazdasági hetilap, a Figyelő tulajdonosa ma már Schmidt Mária, számos állami projekt vezetője. A kormányközeli portfólió bővülése mellett eltűntek korábban jól ismert médiamárkák, amelyek meghatározóak voltak a nyilvánosság formálásában. Megszűnt a Metropol ingyenes napilap, illetve a Class FM országos kereskedelmi rádió, mindkettő Simicska Lajos érdekkörébe tartozott. 2016 emblematikus eseménye a legnagyobb politikai napilap, a Népszabadság bezárása volt. A bezárás körülményei, illetve a bezárást követően a kiadó, a Mediaworks gyors tulajdonosváltása nyilvánvalóvá tették az ügy politikai motiváltságát.

Fotó: Szeles András

Az új oligarchák terjeszkedését segíti az állami reklámköltség torz elosztása, az állami, illetve oligarcha-tulajdonban lévő bankok hitelei, a médiahatóság gyakorlata a rádiós pályázatok elbírálásában és a médiapiaci fúziók értékelésében. A médiahatóság továbbra is kizárólag a Fidesz delegáltjaiból áll.

ÁLLAMI GYŰLÖLETKAMPÁNYOK

A közügyekről folytatott vitákban a kormánynak a polgárokat olyan racionális embereknek kell tekintenie, akik képesek és hajlandók a tájékozódásra és a véleményalkotásra. A kormány köteles előmozdítani a polgárok informálódását a közügyekben, politikai céljai érdekében sem közvetíthet hamis vagy manipulatív információkat. A kormány kötelessége továbbá az alkotmányos értékrend, a jogállamiság, a demokrácia és az emberi jogok tiszteletben tartása és védelme; ezekkel ellentétes, kirekesztő, az emberi méltóságot, az egyenlőséget sértő politikai álláspontot nem képviselhet.

A magyar kormány 2015 óta sorozatosan hamis és manipulatív információkat közlő, irracionális tartalmú, a polgárok elemi féelmeire ható kampányokat folytat. A nyomasztó szegénységről, az oktatás, az egészségügy válságáról, a rendszerszerű korrupcióról újabb és újabb ellenségek (menekülő emberek, Európai Unió, civil szervezetek, Soros György) kijelölésével és ellenük folytatott gyűlöletkampányokkal próbálja elterelni a közvélemény figyelmét. A kormány immár harmadik éve használja fel a menekültkrízist az idegengyűlölet szításával saját politikai hatalmának erősítésére.

2015 első felében a kormány nemzeti konzultációt tartott „a bevándorlásról és a terrorizmusról”, amelyhez kormányzati kampány is kapcsolódott. A kampány során országsszerte elhelyezett óriásplakátokon többek között azt üzenték a menekülő embereknek, hogy: „Ha Magyarországra jössz, nem veheted el a magyarok munkáját.” A nemzeti konzultáció (a választópolgároknak a kormány részéről direkt módon kiküldöttkérdőív) összekapcsolta a terrorizmust és a bevándorlást, és szót sem ejtett a menekülőkről. A kérdések között szerepelt például: „Vannak, akik szerint a Brüsszel által rosszul kezelt bevándorlás összefüggésben van a terrorizmus térnyerésével. Ön egyetért ezekkel a véleményekkel?”

Fotó: TASZ

2016 októberében a kormány kezdeményezésére országos népszavazást tartottak a következő kérdésről: „Akarja-e, hogy az Európai Unió az Országgyűlés hozzájárulása nélkül is előírhasssa nem magyar állampolgárok Magyarországra történő kötelező betelepítését?” A népszavazást előkészítő kampányban, augusztus 5-13. között a kormány hirdetései az Olimpiát éppen közvetítő állami sportcsatornán a reklámidő majdnem 20%-át foglalták el. Ezekben és az óriásplakátokon például a következőkről tájékoztatták a lakosságot: „Brüsszel egy városnyi illegális bevándorlót akar Magyarországra telepíteni.” „A bevándorlási válság kezdete óta ugrásszerűen emelkedik a nők elleni zaklatások száma Európában.” „A bevándorlási válság kezdete óta Európában több mint 300-an haltak meg terrortámadásban.”

2017 tavaszán „Állítsuk meg Brüsszelt!” címmel a kormány újabb nemzeti konzultációt és kampányt indított. A választópolgárok a postaládájukba eljuttatott konzultációs kérdőíven például ezzel a kérdéssel találkozhattak: „Az elmúlt időszakban egymást követték a terrortámadások Európában. Ennek ellenére Brüsszel kényszeríteni akarja Magyarországot, hogy az illegális bevándorlókat engedjük be. Ön szerint mit tegyen Magyarország?”

A nyári időszakban Soros György arcképe és újabb szlogen jelent meg országszerte plakátokon és spotokban: „Ne hagyjuk, hogy Soros nevessen a végén!” Ősszel pedig a kormány nemzeti konzultációt és ahhoz kapcsolódó újabb kampányt indított az úgynevezett „Soros-tervről”. A kérdőív szerint egyebek mellett a terv része, hogy az EU „Afrikából és a Közel-Keletről évente legalább egymillió bevándorlót telepítsen az Európai Unió területére, így Magyarországra is.” A kormányzati kommunikációért felelős államtitkár értelmezése szerint a Soros-terv célja egy világkormány létrehozása, aminek érdekében már el is foglalták a brüsszeli adminisztrációt és beszivárogtak az Európai Parlament képviselő közé.

AZ ELTÉRŐ VÉLEMÉNYEK ÉS KÉPVISELŐIK KIREKESZTÉSE

A közügyekről folytatott vitákban a kormánynak tiszteletben kell tartania, hogy mindenkinek joga van véleménye nyilvánítására. A demokratikus döntéshozatal feltétele, hogy álláspontjuk kifejtésére azok a polgárok és civil szervezetek is tényleges lehetőséget kapjanak, akik és amelyek a kormánnyal ellentétes nézeteket vallanak. A közügyek megvitatásában való részvétel alapvető jog, nem feltétele a társadalmi támogatottság.

A kormány retorikájával és intézkedéseivel azt állítja, hogy a kormánnyal szembeni kritika a nemzetet támadja, ezért ezeket a véleményeket ki kell zárni a közügyek megvitatásából. A kritikusvélemények prominens képviselőivel szemben a személyüket támadó lejárató kampányok folynak.

2013-tól kezdve a kormány és a kormánypártok több hullámban kezdtek hiteltelenítő kampányba a velük kritikus nem-kormányzati szervezetek ellen. A kezdetben csak nyilatkozatokban megnyilvánuló támadásokat 2014-ben hatósági és büntetőeljárások követték a Norvég Civil Támogatási Alap működésében érintett alapítványokkal és egyesületekkel szemben. A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal vizsgálata két év alatt 62 civil szervezetet érintett, több szervezettel szemben adóellenőrzés indult. A rendőrség 16 hónapon át nyomozott, 7 szervezetet ellenőrzött az ügyészség, házkutatások is történtek, dokumentumokat és számítógépeket foglaltak le. Az eljárásokban egyetlen civil szervezetet sem marasztaltak el, egyetlen vád sem bizonyult megalapozottnak, és egy esetben a bíróság azt is kimondta, hogy az eljárás indokolatlan és törvénytelen volt. Utólag kiderült, hogy a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal a miniszterelnök utasítására járt el.

A Fidesz egyik alelnöke 2017 januárjában a következőképpen fogalmazott: „A Soros-birodalom álciviljeit azért tartják fenn, hogy a globális nagytőkét és a politikai korrektség világát átnyomják a nemzeti kormányok fölött. Ezeket a szervezeteket minden eszközzel vissza kell szorítani, és azt gondolom, hogy el kell innen takarítani. És most ennek, úgy érzem, eljött a nemzetközi lehetősége.” Majd hozzátette: „mindenféle legitimációs részvétel [sic!] nélkül akarnak beleszólni a nagypolitikába”.

Az egyik 2017-es nemzeti konzultáció keretében valamennyi választópolgárhoz eljuttatott kérdőívben szereplő egyik kérdés így szólt: „Egyre több külföldről támogatott szervezet működik Magyarországon azzal a céllal, hogy hazánk belügyeibe átláthatatlan módon beavatkozzon. Ezek működése veszélyeztetheti függetlenségünket. Ön szerint mit tegyen Magyarország?” Válaszlehetőségek: „a) Kötelezzük őket arra, hogy regisztráltassák magukat, vállalva, hogy melyik ország vagy szervezet megbízásából, és milyen céllal tevékenykednek. b) Hagyjuk, hogy továbbra is ellenőrizetlenül fejthessék ki kockázatos tevékenységüket.”

2017 nyarán az Országgyűlés az orosz külföldi ügynöktörvény mintájára törvényt fogadott el, amely szerint egy meghatározott összeghatár felett, bármilyen jogcímen külföldről juttatást kapó alapítványok és egyesületek kötelesek magukat „külföldről támogatott szervezetként” regisztrálni. E szervezetek listáját közzéteszik, a szervezetek kötelesek honlapjukon és kiadványaikon szerepeltetni a „külföldről támogatott szervezet” címkét.

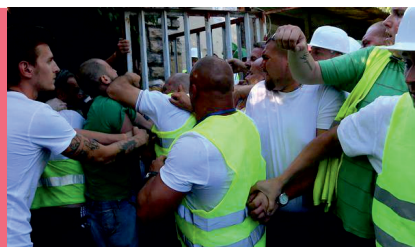
Ellenzéki politikusok és aktivisták ellen nagy hangerővel folytatott lejárató kampányok indultak, többekkel szemben felvetve azt is, hogy nemzetbiztonsági kockázatot jelentenek. A kampányok szexuális orientációval vagy családtagokkal kapcsolatos információkat is felhasználtak, több esetben ténybeli hazugságokon alapultak. A lejáratások több állami és a kormánypártokhoz közeli médium összehangolt, és kormánypárti politikusok egyirányba mutató tevékenységével folytak, és folynak ma is.

AZ ÁLLAMI ERŐSZAKMONOPÓLIUM PRIVATIZÁLÁSA

Kizárólag az állam alkalmazhat legitim módon erőszakot a polgárokkal szemben. Ha az erőszak alkalmazását átengedi, kiszervezi, vagy belenyugszik abba, hogy magánemberek és magánszervezetek lépnek fel rendfenntartóként, azzal kibújik az alapjogok tiszteletben tartásáért viselt felelősség alól, és kiszolgáltatja polgárait.

A magyar állam sokszor néz félre, ha rendfenntartással, határvédelemmel vagy más állami feladattal összefüggésben magánszemélyek alkalmaznak erőszakot a polgárokkal szemben, máskor pedig tudatosan kiszervezi ezt az állami feladatot, azért, hogy a politikailag kényes helyzetekben az államot korlátozó alapjogok ne akadályozzák.

2013-ban, amikor politikai aktivisták elfoglalták a kormánypárt székházát, velük szemben rendőrök helyett nagydarab, nem pontosan beazonosítható háttérű, de a kormányhoz köthető verőemberek intézkedtek, egyes esetekben fizikai erejüket is alkalmazva. 2015-ben az állami ünnepen egy fideszes polgármester ellen tüntetőknek szintén ilyen emberek állták útjukat, akik láthatóan engedelmessé váltak a polgármesternek. 2016-ban

Fotó: TASZ Facebook

szintén fenyegető fellépéssel és kisebb dulakodással hasonló személyek akadályozták meg egy ellenzéki politikust abban, hogy a Fidesz számára kellemetlen népszavazási kérdést adjon be. Ugyanebben az évben a Városliget fáinak kivágása és a liget beépítése ellen tiltakozókkal szemben intézkedtek magánszemélyek, akik nemcsak megfélemlítően viselkedtek, de verbális és fizikai erőszakot is alkalmaztak. Agresszívan léptek fel a rendőrökkel szemben is, akik egyes esetekben mintha az ő utasításait követték volna. A rendfenntartást végző magánszemélyek a korábbi esetekben fizikai erőszakot nem alkalmaztak, utóbb azonban már verekedtek, csontokat törtek és gázsprayvel fújták le a tüntetőket. Nincs nyoma annak, hogy a fellépésük miatt felelősségre vonták volna őket.

2016-ban, amikor egy állami ünnepség rendjének biztosításával a kormány egy biztonsági magáncéget bízott meg, ennek az cégnek az alkalmazottai döntötték el, hogy a rendezvényen ki vehet részt, és ott milyen magatartást tanúsíthat. A résztvevők közötti, tettelegességig fajult nézeteltéréseket nem a rendőrség, hanem a magáncég kezelte, de nem volt képes hatékonyan megvédeni azokat, akiket mások a véleményük miatt inzultáltak. A biztonsági cég emberei ugyanakkor nem engedték be a közterületen rendezett ünnepségre azt a politikust, aki a miniszterelnökkel ellentétes vélemény kinyilvánítására készült, másoktól elvették a véleménynyilvánításhoz használni kívánt sípokat, a rendőrök pedig még kérésre sem léptek fel e jogsértő gyakorlat ellen. A biztonsági cég azóta több más állami rendezvény rendjéért felelt.

Az elmúlt években számos olyan eset történt, amikor a rendőrség csak tétlenül nézte, hogy paramilitáris csapatok rendfenntartó tevékenységet végeznek. Korábban elsősorban kistelepülések roma lakosságát félemlítették meg ilyen szabadcsapatok, a menekültválságidején pedig a menekülteket vették célba, és arra szerveződtek, hogy a menekültek határátkelését megakadályozzák, illetve az országba belépett menekülteket megfélemlítsék.

Fotó: Ungváry Krisztián

A KÖZÖS EURÓPAI NORMÁK SEMMIBE VÉTELE

Mindaddig, amíg egy állam tagja az Európa Tanácsnak, illetve az Európai Uniónak, teljesítenie kell valamennyi ebből eredő kötelezettségét attól függetlenül, hogy azok a kormányzat pillanatnyi érdekeinek megfelelnek-e. A jogállamiság elve megköveteli, hogy az államok tiszteletben tartsák és végrehajtsák az ilyen kötelezettségekről rendelkező bírósági ítéleteket. A bíróság ítéletét jogi eljárásban jogi érvekkel, vagy a közös európai értékeket és intézményes kereteket tiszteletben tartó politikai vitában, racionális érvekkel lehet csak vitatni.

A magyar kormányon jogi testületek is egyre több alkalommal kérik számon az európai normák megtartását. Az ezekre adott kormányzati reakciók rendre kilépnek a racionális politikai vita keretei közül is. A kormányzat képviselői kétségbe vonják a testületek, köztük az Európai Emberi Jogi Bíróság és az Európai Bíróság függetlenségét és pártatlanságát. Azt állítják, hogy a bíróságok politikai döntéseket hoznak, amelyek egy Magyarország elleni nemzetközi összeesküvés céljait szolgálják.

Fotó: police.hu

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) 2017 márciusában elmarasztalta a magyar államot, mert a hatóságok jogsértően tartottak fogva két bangladesi menedékkérőt. A Magyarországra érkező menedékkérők kérelmük elbírálását, majd a kérelmüket elutasító hatósági döntés bírósági felülvizsgálatát úgynevezett tranzitzőnában, a szomszédos ország felé nyitott, de Magyarország irányába zárt területen kötelesek megvárni. A

strasbourgi bíróság megállapította, hogy a tranzitzőnából a távozás lehetősége csak elméleti, ez a gyakorlat a menedékkérők jogsértő fogvatartásának minősül. A magyar állam a menekültügyi szabályozást nem vizsgálta felül és nem számolta fel a rendszerszerű jogsértést. Ugyanakkor a kormánypártok az ítéletre azzal reagáltak, hogy kétségbe vonták az EJEB függetlenségét és pártatlanságát. Nyilatkozatuk szerint a strasbourgi bíróságon „Soros György emberei” ülnek, köztük még a korábbi szocialista kormány által delegált magyar bíró, aki „strasbourgi bíróként és elnökhelyettesként

gondoskodik arról, hogy a Soros-szervezetek érvényt tudjanak szerezni az akaratuknak, és támadni tudják Magyarországot”. „Így épül fel a migránsbiznisz, Soroshoz köthető szervezetek a migránsok nevében beperlik a magyar államot egy olyan bíróságon, ahol szintén Soros emberei ülnek”
– fogalmazott a kormánypárt képviselője.

Az Európai Bíróság (EB) 2017 szeptemberében elutasította Szlovákiának és Magyarországnak a menedékkérőket érintő kötelező ideiglenes áthelyezési mechanizmus elleni kereseteit. Magyarország annak a tanácsi határozatnak a megsemmisítését kérte, amely 120 000 egyértelműen nemzetközi védelemre szoruló személy áthelyezését írja elő Olaszországból és Görögországból más tagállamokba. Magyarországnak a határozat alapján 1294 menedékkérőt kellene fogadnia, a kormány azonban az EB előtt vitatta a határozat jogalapját és szükségességét. Az elutasító döntés meghozatalát követően a magyar külügyminiszter a bíróságot elfogultnak minősítette, úgy foglalt állást, hogy „nem jogi, nem szakmai, hanem politikai döntés született”, „a politika megerősöskolta az európai jogot, és megerősöskolta az európai értékeket”. Orbán Viktor miniszterelnök néhány nappal később hozzátette, hogy „az Európai Bíróság döntése kinyitotta az ajtót a Soros-terv előtt”.

Miközben a kormány az Európai Bírósághoz fordult a tanácsi határozattal szemben, nemzeti szinten az Alaptörvény módosítását kezdeményezte annak érdekében, hogy alaptörvényi szinten rögzítse az EU intézményei hatáskörgyakorlásának korlátait. A parlament az alaptörvény-módosítást 2016. november 8-án elutasította. Még ugyanebben a hónapban hozott határozatával az Alkotmánybíróság pótolta, amit a kormánynak alaptörvény-módosítással nem sikerült keresztülvinnie a parlamenten. Az ombudsman egy korábbi alkotmányértelmezést kérő indítványa nyomán kimondta: hatásköreinek gyakorlása során az Alkotmánybíróság vizsgálhatja, hogy az uniós hatáskörgyakorlás sérti-e azokat a korlátokat, amelyeket az elbukott alaptörvény-módosítási kísérlettel nem sikerült Alaptörvénybe foglalni.

A bíróságok mellett az európai alkotmányos értékek őrzője a Velencei Bizottság is, amely az Európa Tanács független, alkotmányossági ügyekkel foglalkozó, kimagasló elméleti és gyakorlati szakértőkből álló tanácsadó szerve. Az elmúlt hónapokban állást foglalt a külföldi támogatásban részesülő civil szervezetek megbélyegzéséről szóló törvény, illetve a Soros György által alapított Central European University további magyarországi működésének lehetetlenné tételét célzó törvény alkotmányosságával kapcsolatban. A magyar kormány a véleményekre reagálva ennek a testületnek a szakmaiságát és pártatlanságát egyaránt kétségbe vonta, a Velencei Bizottság állásfoglalását politikai megfontolásokon alapuló kritikának minősítette. A kormánypárt frakcióvezetője szerint a Velencei Bizottságban is vannak Soros György által pénzelt emberek, „amit a gazda mond, azt kell csinálni és meg kell találni a jogi magyarázatát”.

RENDSZERSZERŰ KORRUPCIÓ

Egy demokráciával szemben, ahol a jogállami keretek között versengő érdekek meghatározták a közjó érvényesülését, az illiberális rezsimek magánérdekek szolgálatába állítják az államot. A rendszerszerű korrupció hozzájárul a demokratikus intézmények destabilizálódásához, fenyegeti a jogbiztonságot, az emberi jogokat, aláássa a szakszerű közigazgatás és a társadalmi igazságosság elveit, és torzírtja a versenyt.

A gazdasági válságot követően a közbizalmat aláásozó korrupció ellen számos országban intézményi reformokat vezettek be. Magyarországon a bizalomvesztés egy illiberális állam kiépüléséhez járult hozzá, melyben a korrupció rendszerszerűvé vált. Az uniós támogatások eltérítése, a közpénzek magánzsebekbe vándorlását szolgáló beruházások, egyes piacok teljes újraosztása és a járadékszedést állami eszközökkel biztosító csatornák deklaráltan az uralkodó politikai-gazdasági elit anyagi megerősödését szolgálják. A legfőbb Fidesz-közeli agytröszt vezetőjének gyakran idézett kijelentése szerint „amit korrupciónak neveznek, az gyakorlatilag a Fidesz legfőbb politikája”.

Fotó: AZso via Visualhunt/CC BY-NC

Az újraosztás elsődleges csatornáját a közbeszerzések jelentik, amelyeket széles körben jellemez a gyenge verseny, az átláthatatlanság, a konkrét ajánlattevők előnyben részesítése és a túlárazás. Különösen igaz ez az uniós források felhasználására, ahol ezek a kockázatok központosítva jelennek meg. Simicska Lajosnak, a Fidesz korábbi pénztárnokának, a miniszterelnök bizalmasának cégei 2013-ban értékarányosan a

közbeszerzések 10%-ában voltak érintettek. Miután azonban Simicska konfliktusba került a miniszterelnökkel, legnagyobb cégét a Közbeszerzési Hatóság kizárta a közbeszerzések közül, utóbb kiderült, szabálytalanul. Az érintett cég azóta hiába tesz versenytársainál jóval kedvezőbb ajánlatokat, nem nyer többé tendereket. Helyére

azonnal új vállalkozók léptek Orbán Viktor környezetéből. Régi barátja és szülőfalujának polgármestere, Mészáros Lőrinc úgy lett 2014 után az ország ötödik leggazdagabb embere, hogy cégei kezdetben szinte kizárólag, de még ma is jelentős arányba közpénzes megbízásokból szerzik bevételeiket. Ekkor történt az is, hogy Orbán vejének a korábbi cége 340-szeresére növelte árbevételét, miután egy közvilágítás-fejlesztési uniós program gyanúsan a cégre kiírt közbeszerzéseinek jelentős részét elnyerte. Az OLAF nyomoz az ügyben, de a magyar rendőrség bűncselekmény hiányában 2016-ban megszüntette a nyomozást. Az OLAF 2016-os jelentése szerint Románia és Lengyelország után Magyarország ellen folyt a legtöbb vizsgálat. A szervezet sokkal nagyobb értékben (4.16%) leplezett le csalásokat az uniós kifizetéseknél, mint az erre hivatott magyar hatóságok (1.22%).

A törvényileg elősegített járadékvadászat jól tetten érhető a magyar letelepedési kötvényprogram esetén is, amely összességében veszteséget termelt a piaci finanszírozáshoz képest, ám az Országgyűlés kormánypárti többségű gazdasági bizottsága által kijelölt forgalmazó cégek számára jelentős profithányadot biztosított, verseny nélkül. Nem volt nyilvános, mi alapján állították ki, illetve vonták vissza az offshore háttérű közvetítő cégek engedélyeit, és rejtve maradt azok tulajdonosi háttere is. A program során mintegy 20 ezer fő jutott letelepedési lehetőséghez. A programot a gazdasági bizottság elnökeként előterjesztő Rogán Antal, aki ma a Miniszterelnöki Kabinetiroda vezetője, továbbá Habony Árpád, a miniszterelnök informális főtanácsadója több szálon is kötődtek a programban résztvevő cégekhez. Kettejük ügyvédje intézte több forgalmazó cég ügyeit, Rogán egyetemi barátjáról pedig tudható, hogy forgalmazóként részt vett a programban. Hasonló az MNB alapítványok ügye is. A magyar jegybank árfolyamnyereségből 266 milliárd forintot juttatott az általa létrehozott alapítványoknak. Ebből 197 milliárdot vitatott módon állampapírokra költöttek, a fennmaradó összegből ingatlanokat vásároltak, és versenyztetés nélküli közbeszerzéseket bonyolítottak le. Az alapítványok vezetésében a jegybank dolgozói és azok rokonai, ismerősei kaptak helyet, ami felveti az összeférhetlenség gyanúját. Az alapítványok tagadták, hogy közpénzből gazdálkodnak, ezért nem is számoltak el a költségeikkel. Később a Parlament megpróbálkozott az alapítványok által kezelt adatok megismerésének visszamenőleges korlátozásával, ám ez alkotmányellenesnek bizonyult. Az ügyben tett feljelentést az ügyészség el sem bírálta.

A kritikák ellenére a kormány korrupcióellenes programja csak a közigazgatás alsó szintjeit célozza, nem foglalkozva a politikai korrupció kérdésével. Az ország tavaly kilépett a Nyílt Kormányzati Együttműködésből (OGP), és kimaradt az Európai Ügyészség létrehozásából is.

A kiadvány szerzői:

Eötvös Károly Intézet - <http://ekint.org>

K-Monitor - <http://k-monitor.hu>

Magyar Helsinki Bizottság - <http://helsinki.hu>

Mérték Médialemező Műhely - <http://mertek.eu> Társaság a Szabadságjogokért - <https://tasz.hu>

A kiadványhoz a következő szervezetek csatlakoztak

Amnesty International Magyarország - <http://amnesty.hu>

Autonómia Alapítvány - <http://autonomia.hu>

Civil Kollégium Alapítvány - <http://cka.hu>

Energiaklub - <https://energiaklub.hu>

Közélet Iskolája - <http://kozeletiskolaja.hu>

Levegő Munkacsoport - <http://levegő.hu>

Magyar Európa Társaság - <https://europatarsasag.hu>

Magyar LGBT Szövetség - <http://lmbtszovetseg.hu>

Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség - <http://noierdek.hu>

Magyar Európai Nők- MENŐK - <http://menok.eu>

Ökotárs Alapítvány - <http://okotars.hu>

Védegylet Egyesület - <http://vedegyulet.hu>

2017. október